

Nemescsói Török Ignác

Császári és királyi alezredes - Honvéd vezérőrnagy tábornok

Gödöllő, 1795. június 23. – Arad, 1849. október 6.

Élt: 54 évet

*„Nem küzdött oroszlátként, nem nyert csatákat, de ott volt mindenhol,
ahol a szabadságharcnak hadmérnökre volt szüksége.”*

(Vidos Géza)

*Apja kisbirtokos nemes,
kihez a sors igen kegyes.
Khorher Franciska az anyja,
aki bölcsőben ringatja.*

*Hét testvére Őt követi,
s a sorsukat egyengeti.
Nagy a család, s a szeretet,
mely a gondokon átvezet.*

*Előbb Budán, aztán Bécsben,
gyarapodik tudás észben.
Ignác szorgalmas és okos,*

kíváncsisága folytonos.

*Alkatilag középtermet,
tekintete jövőt tervez.
Magyaros az arcformája,
atyja tökéletes mása!*

*Haja barna, hátrafésült,
báli mulatságra készült?
Az arcbőre pirosposzsgás,
nem csúfítja kicsapongás!*

*Szeme gyermekien tiszta,
bajsa hajlik, mint az inda.
A két ajka szűkre szabott,
'mit a Teremtő faragott.*

*Katonai pályán tanul,
tudásszomja nem csillapul.
S hadmérnöki képzettséggel,
ballag tovább büszkeséggel.*

*A császári hadseregben,
alezredes tiszteletben.
Erődítést tanít, s oktat,
s több tucatnyi krétát koptat.*

*Első helye Itália,
a második Hungária,
a harmadik Galícia,
sehol sincs demokrácia!*

*Főhadnagy, majd alszázados,
s 'harmincban lesz főszázados.
Kilenc évig van egy helyen,
s épp ideje, hogy most lépjen!*

*Magyar Honba áthelyezik,
s oktatónak kinevezik.*

*S a nemesi testőrségnél,
kedvelt lett a kiképzésnél.*

*Erődítés tanára lett,
e fogalom kettős, rejtett.
Az egyik az ideiglenes,
a másik tartós, végleges.*

*Órmester a beosztása,
egyenes a testtartása.
Hét év, amíg itthon tanít,
s tudást másokban gyarapít.*

*Az értelem magas szintje,
szabadságharc félszáz tisztje,
ismerettel töltekezik,
s mint életfa növekedik.*

*Új hajtása kivirágzik,
s épségével mind sugárzik.
Része lesz az ébredésnek,
világváltó teremtésnek.*

*Görgy a tanítványa,
'ki e kornak nagy talánya.
Klapka György is keze alatt,
tanulmányaival halad.*

*Dicsérik az erényeit,
s várépítő nagy terveit.
Szellemének képességét,
kivételes nyelvérzékét.*

*Beszél olaszul, s németül.
Anyanyelvén átlényegül,
mert a magyar nyelvet bírja,
s lesz e Honnak majd mártírja.*

*Testőrségben nagyra becsült,
jó nevelésben részesült!
Igazságos és méltányos,
emberséges, barátságos.*

*Lemberg városába kerül,
s munkálatokban elmerül.
Onnan Horvátországba megy,
életútja egy hullámhegy!*

*Károlyvárosban erődít,
s forradalom szele bószít.
S végigvágat Európán,
mint egy eszeveszett orkán.*

*Augusztus hó hatodikán,
kijelölve új útirány.
S Komáromba siet nyomban,
mert a várban már nagy gond van!*

*Kell a magas szaktudása,
értéktermő alkotása.
Fontos e vár állapota,
mely véderő, s nem palota!*

*Ez a vár a legerősebb,
ám a testén van pár lőtt seb.
Van rajta mit javítani,
s van 'hol falat kell bontani.*

*Majthényi a várparancsnok,
nem gátolják akadályok.
Mertz kapitányt elmeneszti,
falon túlra kirekeszti.*

*A legénység egyben marad,
kipróbált jó régi csapat.*

*Legfőképpen hú magyarok,
izmos, kemény szép alakok.*

*Folyik tisztos tisztogatás,
így lesz kellő megtisztulás.
Árulóra nincs kereslet,
ki nem vigyáz, fejre eshet!*

*Másokkal is bizalmatlan,
Török léte tisztázatlan.
Ám Sárközi igazolja,
s magyarságát bizonyítja.*

*Komáromban van a helyén,
munkálatok széles terén.
'Hol a várat erősíti,
s építését megszervezi.*

*Az Ó és az Új vár alatt,
a Vág a Dunába szalad.
Ez a hely a hídfőerőd,
vagy más néven; csillagerőd.*

*Várost véd a Nádor-vonal,
kőhalmazatú őrangyal,
mely a Csallóközre tekint,
honnán szeretet száll, s érint.*

*Szép Felvidék, jó magyarok,
zúgnak felétek sóhajok.
Mind egy vérből valók vagyunk,
legyen közös akaratunk!*

*Készen vannak már a tervek,
s púposodnak a pénzterhek!
Hisz' új erődítmény épül,
melytől ellenség megrémül.*

*Délen kell felépíteni,
sok munkással építtetni!
Legyen helye érkezőknek
ötvenezres haderőnek!*

*S jó szakmai erősítés,
a terveken áttekintés.
Öt új mérnök segédkezik,
győzelemre szövetkezik!*

*S fentről jön az elismerés,
a köszönet kifejezés.
S novembervég időszakban,
hősünk ezredesi rangban.*

*Kész a monostori új sánc!
Török arcán ezernyi ránc!
Az újszónyi sánc is készül,
Ignác haja gyorsan őszül.*

*Az ácsmunkák késlekednek,
s többen is úgy vélekednek;
két hét kell a készenléthez,
s az elvárt jó eredményhez.*

*December hó végén járunk,
edződik a bátorságunk,
mert császári hadak jönnek,
s idegeink csak őrlődnek.*

*Majthényi is bizonytalan,
magányos lett és társtalan.
Határozatlan a lénye,
szürkére vált régi fénye.*

Január hó hetedikén,

*megritkul a dús oxigén.
Azt hiszi, hogy elárulták,
s vezérhelyén cserbenhagyták.*

*Bejelenti lemondását,
s meggyorsítja távozását.
Török kerül a helyére,
s ügyel a vár védelmére.*

*Tudja hősünk az ezredes,
hogy a helye ideiglenes.
Meszlényi Jenő a jelölt,
ám kitér a hívás elől.*

*Kossuth hangja erőteljes;
„Török helye már végleges!
Mai nappal elrendelem,
tábornoki rangba teszem.”*

*Ignác ígéri, hogy kitart,
s felesketi a tisztikart.
„A várat el nem árulom,
a Hazáért éltem adom!”*

*

*Puky Miklós kemény egyén,
Komárom vármegye élén,
mint nevezett kormánybiztos,
a figyelme aprólékos.*

*Ő az újabb kinevezett,
akit Kossuth felvértezett,
s biztosított jogalappal,
ellenőri feladattal.*

*

*Hatezer fős császári had
támadni kész, mint éhes vad.
Benn tízezer bátor védő,
bennük a tűz lánggal égő.*

*Lipót vára ma elesett,
akárhogy is védekezett.
S az osztrákok kimerülve,
más hadakkal egyesülve*

*jönnek felénk egyre közel,
míg a kaszás át nem ölel.
Hallunk német vezérszókat.
Elkergetjük a disznókat!*

*Az osztrák had egyre duzzad,
hogyha támad, szét is zúzhat!
A Nádor-vonal veszélyben,
árván figyel sötét éjben.*

*Ott van minden eledelünk,
és Istenhez esedezünk,
küldjön felmentő sereget,
s elrettentő fegyvereket!*

*Nő a belső torzsalkodás,
s bizonytalan döntéshozás.
„Török iránt nincsen harag,
ám ő gyenge és ingatag.*

*Tudós, művelt, jó katona,
de ha másként megy a sora,
eszét veszelve megbetegszik,*

s gyávasága csak növekszik.

*A kiképzés hanyagolva,
ami meg van, az nagyzolva.
A felszerelés hiányos,
ittlétünk nem biztonságos!"*

*Írja Puky kormánybiztos,
kinek szava magabiztos,
ostorozó, s fájón túlzó,
Török kapitányra célzó.*

*Jégbontó hónap közepén,
futár 'kél a Duna jegén.
S megy sietve Debrecenbe,
az OHB székhelyére.*

*Nagy Dániel a gyorsfutár.
A levele mindent feltár,
mely nagy aggályt kelt Kossuthban,
újabb törés álmaiban!*

*Puky Miklóst felemeli,
jogkörökkel erősíti.
Tiltja a vár feladását,
s a legénység lázadását.*

*Török és a haditanács,
lobban, mint a gyaluforgács.
Szó a szóval keveredik,
s mint tűzkígyó tekeredik.*

*Átkos ez az osztott helyzet,
mely kettős hatalmat termett.
A vezetők torzsalkodnak,
s a katonák morgolódnak.*

Folyik a nagy levélváltás,

*hol viszály van, nincsen áldás!
„Kosztolányi Mór egy zsarnok,
és szemtelen őrparancsnok.*

*- Írja Puky jelentésben,-
Török ott van Mór kezében.
Mától él a leváltása,
s megszűnik a rombolása.*

*Török Kossuth felé jelez:
„Puky itt mindent tönkretesz.
Szétzilálja az egységet,
s feldúlja a békességet.”*

*A futárok jönnek-mennek,
s viszik terhét üzenetnek,
mely egymásnak ellentmondó,
harc morált, s kedvet rontó.*

*Közben Eszéket feladják,
s osztrák kénykedvére hagyják.
Kossuth Lajos keseredett.
Sorsunk végképp elrendezett?*

*Török Ignácot leváltja,
ám ellene nincsen vádja.
Guyon Richárd az utódja,
kinek más a látásmódja.*

*Itt mindenki jó szándékú,
honszerető indítékú.
Ám törekvőn önző, s gyarló!
Égen húzik a holdsarló.*

*A mérnökök viszálykodnak,
s elsőbbségért hadakoznak.
Hiszen Török helye ürül,*

s két szék közt pad alá csücsül!

*Az OHB most is döntött,
s a parancsa testet öltött.
Thaly lépett a helyébe,
ám nem került szerepébe.*

*Töröknek jobb a tudása,
a lényegre rálátása.
Továbbra is Ő irányít,
s a hibákra rávilágít.*

*

*Monostori Homlokhegyen,
tüzérségi állás terem.
S ágyúk szaporodnak rajta,
abból is az újabb fajta.*

*S harcra kész az ostromsereg,
tenyerük ég és bizsereg.
S megkezdődik az ágyúzás,
irányított várbombázás.*

*Március van, huszadika,
fölhörög a szarvasbika.
Szállnak felénk ágyúgolyók,
mint szabadult tüzes bolygók.*

*Az osztrákok szervezettek,
a soraik rendezettek.
Volt idejük felkészülni,
haditervben elmélyülni.*

*Parancsnokuk Ludwig Welden,
nevét mondva törik nyelvem.
Támad szinte minden ponton,
csillag őrködik égbolton.*

*Ők rombolnak, mi építünk,
s telik szerény kis életünk.
Ösztönös a természetünk,
szülőföldön védekezünk.*

*Óvjuk szegény otthonunkat,
s ellenségtől szállt Honunkat.
Önvédelmünk tiszta, s jogos,
létünk Hazánkban őshonos!*

*Közeleg a tavasz egyre,
s formálódik a táj szebbre.
Nő a remény a lelkekben,
s gólya köröz fellegekben.*

*Áramlanak meleg szelek,
s búcsúzik a szép kikelet.
S április tízedik napján,
fordul élet naptár lapján.*

*A városi területre
ostromállapot hirdetve.
S a véderők kibékülnek,
a jó célért egyesülnek.*

*Török hajóhidat épít,
'mit áprilisra elkészít.
Régi hidat vitte a jég,
mely télen volt nagy ellenség!*

*Lenkey János érkezik,
'ki holnaptól intézkedik.
Török átadja a helyét,
s nyújtja bizalmának jelét:*

„A vár kulcsát ím, átadom,

*kerüljön el az ártalom!
Védd a várat, amíg lehet,
őrizzen meg a becsület!”*

*

*Folyik sáncok építése,
utász század szervezése.
Teljes a hadmozgósítás,
kell a célzott utasítás!*

*Török tette kimagasló,
cselekedete szárnyaló.
Nem fürdik Ó tejben-vajban,
egész ember, hogyha baj van!*

*Április hó huszonkettő
fősereg jó, a felmentő!
A város ma megint szabad,
s a gondolat fürgén szalad.*

*Könnyedség ül a szívekre,
s megbékélés a lelkekre.
Lesz most öröm, s testnek nyugvás,
toroköntözés és csuklás.*

*A dunai talphíd kész lett,
ez igazán férfias tett!
Hídon átkél a magyar had,
s Török büszkeségtől dagad.*

*Április hó huszonhat van,
isszuk a bort forralatlan.
S vígan járunk magyar táncot,*

feledvén a véres harcot.

*

*Török előbb elmegy Pestre,
s onnan cívis Debrecenbe.
Gaál Miklós lesz felettese,
Ő pedig a helyettese.*

*Honvédelmi vezérposzton,
a hangulat igen zordon.
Éppen ezért tervezni kezd,
vonalzóhoz körzöt illeszt.*

*Előbb Buda, majd Esztergom,
s Párkánynál van ezernyi gond.
Árad felé a feladat,
és tengernyi újabb adat.*

*Északon nyújtózik Párkány,
védtelen, akár egy bárány.
S Esztergom a Duna jobbján,
szemlélődik ország gondján.*

*Két jó őrnagy segédkezik,
'kik a tervet elkészítik.
Egyik neve Johann May,
másik Adolf Grochowalski.*

*Tervük Ignác módosítja,
s a rajzokat kijavítja.
S júniusban hozzálátnak;
emlékműve lesz tudásnak.*

Híd nő ki a vén Dunából,

*s formálódik szaktudástól.
Van épp elég ember, s anyag,
kétszáz jó ács fúr és farag.*

*Négy ágyúsánc máris készül,
Párkány felől három épül!
S Tatán mutatja új tervét,
mely pezsdíti az értelmét.*

*Ez számára megbízatás,
nagy véderő, erős földsánc.
Szállhat felé golyózápor,
védi őt az újabb tábor.*

*Ám sok munka félbe marad,
mert az idő gyorsan halad
és törik a szép akarat,
hisz' özönlik a cári had.*

*Elesik Győr és Komárom,
súlyos gond van a kormányon.
Mindent Szegedre irányít,
végső ütközetre számít.*

*Török ott is sáncot készít,
s benn a várban falat épít.
Ám Dembinski azt feladja,
és a várost is elhagyja.*

*Számunkra ez érthetetlen,
hogy Haynau még sértetlen!
Igaz, hada felszereltebb,
s lényegesen szervezettebb!*

*Ám senki sem verhetetlen,
s a magyar had érintetlen!
Kárba veszett a sok munka,
s zúdul a baj a nyakunkba!*

*Ignác Aradra menekül,
s újabb gondok közé kerül.
Majd Lippa és Radna között,
újra hidat tervez Török.*

*Végez, s megint megy Aradra,
s vár a végső pillanatra.
S a hadügyi személyzettel,
Világos felé menetel.*

*Cári sereg kézre kerül,
bántódásban nem részesül.
Ám osztráknak kiszolgálják,
'kik az ügyét kivizsgálják.*

*Gyuláról viszik Aradra,
hadbírói vizsgálatra.
„Vétkes felségárulásban,
s hadviselő lázadásban.”*

*Ő volt sorban a hatodik,
akasztottként a második.
Igaz magyarként távozott,
csak a teste halálozott!*